

Deo Volente!

Liturgiesuggesties:

Psalm 122: 1 en 2 of Gezang 409: 1, 2 en 5

Psalm 92: 1, 2 en 8 OB of Psalm 92: 1 en 2

Psalm 119: 13

Lucas 12: 13-31

Psalm 84: 3 OB

Jacobus 4:13-5:6

Psalm 84: 6 OB

Na verkondiging: Gezang 479: 1, 2, 3 en 4 of Psalm 146: 1-5 OB of NB

Gezang 444: 1 en 3 of Psalm 138: 3 en 4 OB

*

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes, beste luisteraars,

Planning is aan de orde van de dag.

Ieder mens weet er van.

Het bedrijfsleven kan niet zonder.

Je hebt je te houden aan de roosterplanning op school.

Je plant je tentamens.

Het oud papier voor de kerk of de buurtvereniging wordt volgens schema - als er genoeg medewerkers zijn - bij je opgehaald.

Ook de dokter en de dominee doen aan ... planning.

Zonder planning is er in onze samenleving geen efficiënt werken mogelijk.

Natuurlijk valt daar geen kwaad woord over te zeggen.

Tenslotte heeft de Here God ons niet voor niets een gezond verstand gegeven.

Alleen ... zoals aan zoveel goede dingen ... kleven er ook aan ons plannen gevaarlijke kanten.

'Wij zullen dit en wij zullen dat.'

'Volgend jaar om deze tijd zijn we getrouwd.'

'Volgende maand komen we op je verjaardag.'

'Zeg, ik kom vanavond om halfzes thuis, kunnen we dan meteen eten?'

Of ... vijfjaren-plannen zijn heel gewoon.

Er kan natuurlijk een kink in de kabel komen.

Maar ... daarvoor bouwen we in de planning ... risico-factors in.

Hoe gemakkelijk, gemeente, komt al ons menselijk gedoe tot zelf-over-schatting van de mens.

Wij zullen zoveel!

Maar waar blijft het 'DV'?

Het Deo Volente: het 'Zo de HERE wil'?

O ja, vroeger stond het nog op elke trouwkaart en op elke aankondiging van dit of dat. 'Bij leven en welzijn.'

Ik las van iemand die die woorden voor in de mond had liggen.

'Bij leven en welzijn wilde hij op die begraafplaats begraven worden.'

'Zo de Here wil en wij leven' ... soms werd het weliswaar tot een nietszeggend cliché, maar toch ...

Plannen maken en DV: onlosmakelijk aan elkaar verbonden.

Daarvoor vraagt Jacobus, de apostel, onze aandacht.

Tweeduizend jaar geleden waarschuwde hij al mensen zie zeiden: "Vandaag of morgen gaan wij op reis naar die en die stad, wij zullen er een jaar doorbrengen."

Maar ze weten niet eens hoe hun leven morgen zal zijn.

*

In Jacobus 4 komen we mensen tegen - handelaren, kooplui - die hun plannen gemaakt en klaar staan om ze uit te voeren.
Ze zullen dit ... en ze zullen dat!
Het gaat hen om het maken van winst.
Om het verdienen van een meer dan een dik belegde boterham.
Jacobus richt zich dus in de eerste plaats tot deze kooplui met hun grootse plannen en hun streven naar steeds meer en meer.

Nu moet je je eens indenken hoe dat in die tijd er aan toe ging.
Snelle schepen kende men niet.
Geen auto's, geen treinen of vliegtuigen.
Als je als koopman, als handelaar, op reis ging dan was je zo een jaar lang van huis.
Die handelsjongens trokken met hun koopwaar naar het westen.
Naar grote havensteden als Korinthe, Athene, Rome.
Of zoals Epidemaïs uit de verhalen van Asterix en Obelix ... helemaal naar de kusten van Gallië en Brittannië.
Ze keerden pas weer naar huis terug als ze hun koopwaar hadden verkocht.
Zulk soort handelaren heeft Jacobus op het oog.
We waren blijkbaar lid van de gemeenten waarheen hij zijn rondzendbrief stuurt.

'Het zijn praatjesmakers, grootsprekers, mensen met een grote bluf', schrijft Jacobus.
"Vandaag of morgen gaan wij op reis naar die en die stad, wij zullen er een jaar doorbrengen, zaken doen en ... winst maken."
Ze weten blijkbaar precies hoe ze het jaar dat voor hen ligt ... zullen doorbrengen.
Ze zullen dit ... ze zullen dat.
Ze weten ook al hoe hun zaken in dat jaar zullen verlopen: 'Want, zeggen ze, we zullen winst maken.'
Ze maken hun plannen.
Ze rekenen van te voren al uit wat hun plannen hen zullen opbrengen.
Ze rekenen mét en vóór zichzelf.
Maar ... ze rekenen niet met de Here God!
'Wij zullen dit ... wij zullen dat!'

*

Wie herkent hierin niet iets van zichzelf?
Wij maken toch ook onze plannen? Hoe dan?
We maken studieplannen.
Plannen onze carrière.
Plannen onze toekomst.
We maken huwelijksplannen.
En plannen de grootte van ons gezin.
We maken plannen voor de bouw of de verbouw van ons huis.
En we plannen onze vakantiereis.
Allemaal plannen.
Nu wil ik niet zeggen dat dat verkeerd is.
Het is zelfs goed om plannen te maken, strategieën en beleid.
En het is niet verkeerd om een doel voor ogen te hebben waar je naar toe leeft.
Maar ... en daar gaat het hem nou net om ... daar zit 'm nou net de kneep ...
Hoe maken wij onze plannen?
Want plannen maken - schrijft Jacobus - dat kun je op twee manieren doen: zónder God en mét God!
Jacobus houdt ons vanmorgen de spiegel voor.

*

Waarin zit 'm nou het verschil?

Het verschil, broeders en zusters, jongelui, beste luisteraars, zit al in de woorden die we gebruiken.

Wanneer je plannen maakt zónder God dat moet je je kunnen herkennen in woorden als: 'ik zal, ik wil, ik moet'.

Het zijn van die uitdrukkingen die niets naar Boven open laten.

'Zó zal het, zo wíl ik het, zo móet het ... als ík het wil!'

Onderste steen boven.

Daar moet niemand aankomen.

Ook de Here God niet!

Zoals in die gelijkenis van de rijke dwaas die Lucas optekende uit de mond van Jezus.

Hij is in grote verlegenheid gebracht.

Het is een uitzonderlijk jaar geweest.

Het koren staat met dikke rijpe aren op de halmen.

En binnenkort moet er geoogst worden.

De knechten staan al klaar om de oogst binnen te halen.

Maar ja ... waar láát je dat allemaal.

De rijke dwaas zit met een luxe-probleem.

Hij weet niet goed wat hij zal doen: "En hij overlegde bij zichzelf en zeide: Wat moet ik doen, want ik heb geen ruimte om mijn vruchten te bergen."

Goede raad is duur.

Je kunt wel een overweldigende oogst hebben, maar wat moet je ermee, als de inhoud van je schuren te klein is?

Je kunt hoog of laag springen, maar er kan geen graankorreltje meer bij als je opslagruimten vól zijn.

"Wat moet ik doen?"

65 Woorden spreekt de dwaas.

10 Keer hoor je daarin het woordje 'ik' of 'mijn'.

"Ik heb geen ruimte om mijn vruchten te bergen!"

"Dit zal ik doen; ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen om mijn goederen daarin op te slaan!"

Jezus noemt deze mens ... "dwaas".

Het plannen is voor deze mens alles geworden.

Hij leeft voor ... steeds méér en méér en méér.

En hij leeft niet meer ... voor God.

God komt in zijn planning niet meer voor.

En daarom heet hij: Dwaas!

*

Je kunt, broeders en zusters, jongelui, ook plannen maken die rekening wel houden met de Here God.

Dan neem je woorden in de mond als: 'ik hoop, ik verwacht, ik vertrouw!'

Zeker, daar klinkt iets in van onzekerheid.

Zo van: ik laat nog een mogelijkheid open.

Maar dan is die mogelijkheid wel ... de Here God.

Met je 'ik hoop, ik verwacht, ik vertrouw' trek je jezelf een stapje terug, behoud je je wat vóór, spreek je met Jacobus van een 'voorbehoud':

D.V. Deo Volente - zo God wil!

Niet: 'zo ík wil', maar zo Gód will!

En zeggen vele ouderen daar nog achter: 'en wij leven.'

Zo God wil en wij leven: dat is het Deo Volente, het voorbehoud, waar Jacobus van

spreekt.

Daarin zit nu het verschil met mensen die zichzelf graag op de voorgrond plaatsen.

Die zichzelf zo erg belangrijk vinden.

Die met God - in hun leven en in hun werken - eigenlijk geen rekening willen houden.

De zelfverheffers, de ego-centristen, de dwazen die denken in zichzelf rijk te kunnen zijn.

*

Nu laten Jezus en Jacobus dit soort mensen, de mensen van het 'ik zal dit' en 'ik moet dat', vanmorgen op een gevoelige manier zien dat je wel alles kunt plannen en voor elkaar kunt maken ... maar dat je nou net niet over datgene kunt beschikken, waar God de beschikking over heeft.

'Je kunt - zegt Jezus - over een heleboel dingen beschikken, maar over je leven nu net even niet.

Over je leven heeft God de beschikking.'

"Wij zullen dit ... wij zullen dat."

'Ho ho, wacht eens even. Niet te hard van stapel lopen.

Want anders loop je als een doldriest paard aan het doel van je leven voorbij.

Je weet niet eens hoe morgen je leven zal zijn.'

Het zou wel eens zó kunnen zijn dat je morgen helemaal niet kunt leven en niet kunt werken.

Het zou wel eens kunnen zijn dat vannacht de Here God je leven terug-eist.

Je bent maar een damp een zuchtje wind. PFFFT: als een uitgeblazen adem.

Als een laatste adem die nog net een spiegel doet beslaan.

Maar die in een ogenblik, in een seconde van de tijd, zo maar weer is verdwenen.

Zo is een mens voor zijn Schepper.

Zo zijn de plannen van een mens die geen rekening houdt met God.

Want je kunt wel plannen maken ... maar wat heb je eraan als er morgen een grote streep door heen wordt gehaald.

Dat risico loop je.

Mét of zónder God.

Maar als je plannen hebt gemaakt waarin je een plaats hebt gegeven aan het Deo Volente ... dan hou je altijd een nieuwe mogelijkheid naar de toekomst over.

* Je hebt plannen voor je studie gemaakt.

Maar wat doe je met die plannen als je in de maatschappij komt en er blijkt niemand te zijn, die op je zit te wachten.

* Je hebt vakantie-plannen gemaakt, maar ineens wordt iemand in je ernstig gezin ziek. Vergeet die vakantie-plannen maar.

* Je bent verloofd, en je hebt de trouwdatum al in je hoofd vastgelegd, en dan komt er zomaar ineens wat tussen.

Kun je een nieuwe datum plannen of misschien gaat de feestdag wel helemaal niet door.

* Je hebt het er samen over gehad: de eerste jaren van je huwelijk liever nog geen kinderen.

De tijd nemen om van elkaar te genieten.

En dan ineens - een ongeluk zit in een klein hoekje - je vrouw in verwachting, en dan?

* Je hebt net een ander huis gekocht.

De vooruitzichten van het bedrijf waar je werkte waren heel gunstig.

Maar de overname door een ander bedrijf dwingt je opnieuw te solliciteren - naar een zusterbedrijf elders in het land.

Plannen, plannen, plannen.

Maar heb je toen je plannen maakte ... die plannen ook vóór gelegd aan de Here God? In je gebed met Hem?
En heb je toen ook - met Jacobus en met vele anderen - het gebed meegebeden: Uw wil geschiedde?
Want daar draait het om: "Indien de Here wil!"
Als Hij het wil, als het de wil van de Here is ... "zullen wij leven en dit of dat doen."

*

Broeders en zusters, jongelui, beste luisteraars.
Plannen maken mét God.
God bij je leven en je doen en laten betrekken.
Dat is de weg van leven, werken en geloven als christen in deze wereld.
Niet alleen je leven, maar ook je doen en je laten ... zijn in Gods hand.
Dat betekent - door mensen-ogen gezien - dat je je heel kwetsbaar opstelt.
Kwetsbaar, omdat je iemand anders laat meespreken.
Omdat je het laatste woord aan de Here God geeft.
Afhankelijk zijn van Hem.
Rekening houdend met Hem.
Ik kan u en jou verzekeren dat dat geen gemakkelijke zaak is.
Zeker als je jong bent en het leven nog voor je ligt.
Wie wil er nu af-hankelijk zijn van iemand anders?
Wie wil er niet op eigen twee benen staan?
Wie wil er nu rekening houden met iemand die je niet kunt zien?
Die soms net doet alsof Hij er helemaal niet is?
Weet je - ik heb het zelf vaak in mijn leven mogen ervaren - dat Hij er wel degelijk is.
Dat Hij mij wilde helpen.
Met mijn planning, met mijn zoeken naar het doel van mijn leven.
Met het nemen van belangrijke en minder belangrijke beslissingen.
Deo Volente: Zo de Here wil, en ik leef!

Voor sommigen is afhankelijkheid van God een moeilijk te verteren zaak.
Want hoe vaak gaat het laatste woord van God niet tegen onze planning in?
Ik heb - in de achttien jaar dat ik nu predikant ben - helaas mensen zien afhaken.
Ze houden God en de kerk maar voor gezien.
Zouden ze zonder God gelukkiger zijn?
Zouden ze zonder God beter hun toekomst kunnen plannen?
'Zie je wel ... zonder God gaat het veel beter.'
'Ik kan heel goed m'n eigen leven plannen.'

Wie zo - zonder God gaat - speelt hoog spel, schrijft Jacobus.
"Die roemt in z'n grootspraak; al zulk roemen is ... verkeerd!"
Die speelt bluf-poker ... met z'n eigen leven als inzet.
Roemen, da's niet verkeerd. Maar dan wel roemen in de Here.
Niet in jezelf, want dan roem je in ... lichtvaardigheid.
Dan denk je: 'Zie je wel, ik ben heel wat. Ik heb al heel wat gepresteerd in m'n leven.
Kunnen anderen een voorbeeld aan nemen.'
In de ogen van God ben je een dwaallicht.
Een dwaallicht in het pikke-donker van je leven.

Roemen in grootspraak.
'Roemen', 'bluffen', zo kun je Jacobus' woorden ook kunnen vertalen.
Bluf doet me denken aan de dril-pudding die mijn moeder vroeger wel maakte.
Een soort pudding gemaakt van karnemelk met gelatine.
Een week en vormloos geheel.

Als je het even te lang laat staan zakt de hele dril-pudding in elkaar.
 Zo is het, broeders en zusters, jongelui, beste luisteraars, denk ik ook met het leven van mensen die met God niet willen rekenen.
 Hun leven hoeft maar even door elkaar te worden geschud en het zakt als dril-pudding in elkaar.
 Hun leven heeft geen ruggegraat, geen houvast.
 Hun plannen-huis zakt als een kaarten-huis in elkaar.
 Je bent een bluffer als je roemt in jezelf: Ik zal dit, ik zal dat!
 Je bent een bluffer als je denkt: Ik heb mijn zaakjes goed voor elkaar, mijn plannen falen niet!
 "Al zulk roemen - schrijft Jacobus - is verkeerd, is zondig." Waarom?
 Omdat je je daarmee bóven God verheft.
 Ging het daarom niet mis ... helemaal in het begin, in het paradijs?
 Je als God voelen.
 Je boven Hem willen verheffen?
 Zulk roemen is verkeerd, is zondig, mist de Here God.
 'En jullie weten het best, schrijft Jacobus.
 'Hou je maar niet van de domme, want het is jullie al vaker gezegd.
 Maar ja ... een mens is soms hardleers, gaat z'n eigen weg.
 Pas op ... wegen zonder God ... zijn doodlopende wegen.
 Alleen Gods weg leidt naar een doel: naar zijn Koninkrijk, naar God zélf.

*

Plannen maken ... oké, niets verkeerd aan.
 Maar het gaat er om hóe je je plannen maakt.
 Plannen maken en daarbij rekening houden met God ...
 Of de Here God buiten de deur van je levenshuis houden ...
 Weet u, weet jij, hoe morgen je leven zal zijn?
 Is er morgen wel een dag om te leven, te werken, te geloven?
 'Leef, schrijft Jacobus, bij de dag!
 Dat kun je van oude mensen goed leren.'
 Lééf bij de dag, dat wil niet zeggen, plúk de dag.
 Zet de bloemen maar buiten.
 De bloemen van geld en macht, van egoïsme en van seks.
 Doe niet zo eigen-wijs, doe niet zo dom.
 Praatjesmakers en opscheppers zijn er in onze wereld al genoeg.
 Moeten we dan maar klein blijven denken van onszelf?
 En moeten we dan maar helemaal geen plannen maken en doelen stellen in ons leven en alles maar aan God overlaten?
 Of moeten we bij al onze voornemens dan maar ... angstig de letters D.V. zetten?
 Deo Volente: indien God het wil en wij zullen leven?
 Nee, gelukkig niet.
 We mogen, broeders en zusters, jongelui, beste luisteraars met God en met Jezus ... leven, werken en geloven.
 In de wetenschap: mijn tijden zijn in Gods hand.
 Dan kan ik spreken over morgen en over overmorgen.
 Dan kan ik plannen maken voor de toekomst.
 Als ik wil groot-spreken, dan spreek ik van die grote en machtige God.
 Die Vader in de hemel, die voor mij en voor deze aarde zorgt. Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 25 juli 1999

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen.!